

Naturbeskyttelseslovens 7 forskellige ordninger for biotopbeskyttelse med forskellige retsvirkninger virkning for ejeren:

Fredning: Fuld erstatning for rådighedsbegrænsninger

Nbl § 3: Erstatningsfri regulering
- men vedrører ikke hidtidig lovlig råden

Nbl § 3 a: Indgreb i lovlig gødskning og sprøjtning – motiverne forudsætter, at dette kan være ekspropriativt, og i så fald kan ministeren enten ekspropriere eller meddele dispensation efter § 3 a, stk. 3.

Plejeaftaler: Kompensation for rådighedsbegrænsninger – hvis området vokser ind i beskyttelsen under MVJ-aftalen, er området ikke omfattet af nbl § 3

Natura 2000: Nbl § 19 g: Fuld erstatning til ejer ved indgreb i bestående landbrugsmæssig anvendelse – men ikke hvis rådighedsbegrænsning følger af § 3

Bilag IV arter: Nbl § 29 a: Indgreb i lovlig anvendelse vil i nogle tilfælde være ekspropriativ – ejer henvist til domstolene

Miljøskade: nbl § 77b: Ved skade på Natura 2000 områder eller bilag IV arter er den ansvarlige for skaden forpligtet til at afværge og genoprette skaden

Nbl § 3 arealer: hvad er de og hvordan defineres de?

”Der må ikke foretages ændring i tilstanden af naturlige søer, hvis areal er på over 100 m², eller af vandløb eller dele af vandløb, der af miljøministeren efter indstilling fra kommunalbestyrelsen er udpeget som beskyttede. Dette gælder dog ikke for sædvanlige vedligeholdelsesarbejder i vandløb.

Stk. 2. *Der må ikke foretages ændringer i tilstanden af*

- 1) heder,*
- 2) moser og lignende,*
- 3) strandenge og strandsumpe samt*
- 4) ferske enge og biologiske overdrev,*

når sådanne naturtyper enkeltvis, tilsammen eller i forbindelse med de søer, der er nævnt i stk. 1, er større end 2.500 m² i sammenhængende areal.

Stk. 3. *Der må heller ikke foretages ændring i tilstanden af moser og lignende, der er mindre end 2.500 m², når de ligger i forbindelse med en sø eller et vandløb, der er omfattet af beskyttelsen i stk. 1.*

Hvilke arealer er beskyttet?

- **arealer, der opfylder beskrivelsen i § 3**
- **i naturtypebkg. er gjort undtagelse for aftaler med landbrug om braklægning og MVJ-aftaler**

Hvornår indtræder beskyttelsen ?

- **beskyttelsen er uafhængig af om arealet er registreret**
- **beskyttede naturtyper kan ændre karakter over tid – vokse ud og vokse ind i beskyttelsen efter § 3**

Hvem afgør, om der er tale om beskyttet naturtype?

- **lovens retsfaktum – umiddelbar regel – men kommunal påtale**
- **# registrering er ikke bindende, men Natur- og Miljøklagenævnet behandler klager fra ejer over registrering**

Hvilke aktiviteter omfattet af forbuddet?

- Kun aktiviteter, der faktisk ændrer tilstanden – MAD 2014.286 B – udsætning af ændrer ændrede ikke tilstand
- Beskytter ikke mod skade ved fortsat aktivitet, da indgreb i lovlig aktivitet må ske ved fredning – se dog ny Nbl § 3a om forbud mod gødskning
- Ikke undladelser der medfører en tilstandsændring
- Regulativfastsat vandløbsvedligeholdelse er omfattet af forbuddet, hvis længere tids tilsidesættelse af vandløbsvedligeholdelse har medført, at tilstanden i vandløbet er ændret – UfR 2012.1151 H
- Omtvistet om § 3 omfatter ulovligt etablerede søer
Afvist i MAD 2014.125, MAD 2014.356 og MAD 2014.477
Accepteret i MAD 2014.502 og NMK 13/2 2015

Hvilken territorial udstrækning har beskyttelsen?

- omfatter den beskyttede biotops geografiske område – men MAD 2014.397 V – forudsætter en 10 meter bræmme

Giver rådighedsbegrænsninger efter § 3 ret til erstatning?

- erstatningsfri regulering af ejendomsrettens grænser

Kan der dispenseres fra beskyttelsen?

- kommunen kan dispensere “i særlige tilfælde” § 65, stk. 3
fortolkes indskrænkende og NMK praksis er restriktiv

Hvilke konsekvenser hvis forbuddet overtrædes?

- Som udgangspunkt påbud til ejer om reetablering – og det gælder også, hvis overtrædelsen er sket på grundlag af en byggetilladelse, jf. MAD 2005.1596 Ø

Hvem kan klage?

- Ejer, adressat, DNF og lokale NGO'er, men ikke naboer og andre berørte parter

NBL § 3 giver i praksis en række vanskeligheder og betydelig usikkerhed og er retssikkerhedsmæssigt problematisk især for lodsejere – men også for tredjeparter.

Dette hænger sammen med,

- **at § 3 beskyttelsen ofte afhænger af biologiske kriterier, som de færreste kan forventes at kende og hvis anvendelse er behæftet med ikke-ubetydelig usikkerhed**
- **at § 3 beskyttelsen kan afhænge af en historisk bevisførelse, der går mere end 20 år tilbage, og hvor bedømmelsen ofte beror på læsning af gamle luftfotos**
- **at der kan være betydelig tvivl om, hvad der anses for fortsat lovlig anvendelse**
 - # Forsvarets sag fra Oksbøl Skydeterræn**
 - # MAD 2014.131 Nmk: To vandhuller, der var opstået i ikke afsluttet kælderudgravning efter bygherre gik konkurs**
 - # MAD 2014.375 Nmk: Miljøgodkendelse af minkfarm**
 - # MAD 2014.446 Nmk: vedligeholdelse af dræn**
 - # MAD 2014.142 Nmk: udvidelse af lille jagtbytte i hede -§ 3 fortolket i modstrid med vejledningen**
- **at lokaliteter kan vokse ind i beskyttelsen og ud af beskyttelsen efter § 3 – uden at der formelt tages stilling.**
- **at ejere er blevet pålagt at etablere en tilstand, der er strafsanktioneret som ulovlig efter planloven og vandløbsloven**
- **at den begrænsede klageret ikke sikrer tredjemand som er henvist til at gå til domstolene**

- at reglens fortolkning i administrativ praksis har været kendetegnet af en dynamisk og stadigt mere restriktiv fortolkning, der efterfølgende er lovliggjort ved lovændringer, som er præsenteret som en kodificering af allerede gældende administrativ praksis
hvad er et overdrev?
- at administrativ praksis er præget af, at reglen administreres af biologer, der fortolker reglens anvendelsesområde efter biologiske kriterier – og i begrænset omfang har forståelse for konsekvenserne af, at § 3 netop IKKE griber ind i den hidtidige lovlige anvendelse, at forbuddet ikke omfatter undladelser, og at det rejser alvorlige retssikkerhedsmæssige betænkeligheder, hvis en lokalitet kan vokse ind i § 3 beskyttelsen som følge af en handling, der er strafbar efter vandløbsloven og planloven

Eksempler fra nyere praksis vedrørende naturbeskyttelseslovens § 3:

MAD 2014.125 Nmk: Påbud om at fjerne ulovlig opstemning af § 3 vandløb stadfæstet, uden det kunne tillægges betydning, at dette kunne få konsekvenser for en § 3 sø forbundet med vandløbet, da søens eksistens afhang af den ulovlige opstemning.

MAD 2014.356 Nmk: Stadfæstet påbud om at fjerne en i 1993 etableret sø i § 3 beskyttet mose nær kildevæld, selv om søen var etableret efter tilladelse fra kommunen med brug af overskudsjord fra kommunens vejarbejder, bl.a. fordi området i 2004 var udlagt som Natura 2000 område, og en lovliggørende dispensation til bibeholdelse af søen krævede tilladelse efter habitatbekendtgørelsens § 7.

MAD 2014.142 Nmk: Udvidelse med ca. 11 m² af mindre jagthytte beliggende i § 3 hede krævede dispensation fra § 3, uanset vejledningen anfører, at udvidelse af eksisterende bebyggelse normalt ikke kræver dispensation. Men dispensation meddelt, da det ikke vil medføre en forrykning af tilstanden af hedearealerne i afgørende modstrid med § 3's formål.

MAD 2014.286 B: Udsætning af 550 gråænder i fem søer var ikke en overtrædelse af naturbeskyttelseslovens § 3 eller miljøbeskyttelseslovens § 27, da der ikke var lavet målinger af vandkvalitet, og da der siden 1946 var udsat ænder til jagt i søerne.

MAD 2014.346 Nmk: Oprensning af § 3 beskyttet sø efter stormen i oktober 2013 krævede dispensation fra § 3, men da dispensation ville blive meddelt, kunne der ikke stilles vilkår om at fjerne en ø, der var etableret i 1974.

MAD 2014.354 Nmk: Ophævet lovliggørende dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til vej gennem mose, da vejen måtte anses for lovligt bestående, fordi myndighederne først i 2010 havde fulgt op på et lovliggørelsespåbud fra 2004.

MAD 2014.340 Nmk: Stadfæstet lovliggørende dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til rørlægning af beskyttet eng til afledning af overfladevand fra golfbane til beskyttet sø beliggende i Natura 2000 område, da projektet fandtes kun at have midlertidig negativ virkning på de beskyttede naturtyper.

MAD 2014.446 Nmk: Stadfæstet afgørelse om ikke at udstede påbud efter vandløbslovens § 54 om vedligeholdelse af dræn med henvisning til, at vedligeholdelse af dræn vil betyde hurtigere bortledning af vand fra en sø beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3.

MAD 2014.477 Nmk: Lovliggørende dispensation til en i 1999 etableret 140 m² sø i beskyttet eng ophævet, da det fandtes muligt at retablere engen efter en opfyldning af vandhullet samt af hensyn til præcedensvirkning.

MAD 2014.502 Nmk: Sø, som kommune på grundlag af mundtlig aftale med lodsejeren i 2010 havde etableret uden landzonetilladelse, kunne i 2013 registreres som beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, da lodsejer ikke havde reageret over den manglende landzonetilladelse inden rimelig tid.

NMK 13/2 2015: Stadfæstet påbud til ejer om at retablere sø, som var ulovligt etableret af golfklub uden landzonetilladelse og tilladelse efter vandløbsloven, og som ejeren efterfølgende havde tildækket – påbuddet betyder, at ejeren efter naturbeskyttelseslovens § 3 forpligtes til at etablere en tilstand, der er ulovlig og strafsanktioneret efter planloven og vandløbsloven – sagen er indbragt for domstolene.

MAD 2014.375 Nmk: Miljøgodkendelse til udvidelse af minkfarm ophævet, da den forøgede ammoniakdeposition med stor sandsynlighed ville medføre tilstandsændring på et overdrev.

MAD 2014.191 Nmk: Ekstensiv fræsning og gødskning af overdrev og moderat naturværdi medførte ikke, at arealer var vokset ud af § 3 beskyttelse ved opdyrkning i 2009, hvorefter påbud fra 2013 om reetablering af overdrev tiltrådt. Dissens.

MAD 2014.327 Nmk: Vejledende registrering af areal, der havde været omfattet af braklægningsaftale i perioden 1993-2008 ophævet, da det måtte lægges til grund, at arealet var forarbejdet inden et år efter braklægningsaftalens udløb.

MAD 2014.397 V: Landmand dømt for at overtræde natur-beskyttelseslovens §§ 3, 65 og 66 ved at have overtrådt vilkår i § 3-dispensation om 10 meter dyrkningsfri bræmme omkring sø

MAD 2014.131 Nmk: To vandhuller, der var opstået i ikke afsluttet kælderudgravning efter bygherre gik konkurs i 2008, anset omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, da der var opstået et naturligt plante- og dyreliv. Men dispensation til at nedlægge hullerne for at afslutte byggeriet på vilkår af, at bilag IV-arter blev indsamlet og genudsat i et naturligt levested, men afvist at kræve erstatningsbiotoper. Dissens.